

یادداشت

انگلیس به دنبال میانجیگری ایران و عربستان

سیدجلال ساداتیان
سفیر اسبق ایران
در انگلیس

بعد از توافق هسته‌ای کشورهای اروپایی در بعد تجاری با ایران روابط خاص خود را شکل داده‌اند و رفت و آمدهایی صورت گرفته است. درباره بعضی پروژه‌ها نیز گفت‌وگوهایی جدی صورت می‌گیرد تا آنها هم وارد سرمایه‌گذاری در ایران شوند. بریتانیا هم به دنبال این است که از قافله اروپایی‌ها در بحث برخورداری از روابط تجاری و اقتصادی با ایران عقب نماند و برای همین شاهد حضور وزیر خارجه این کشور در ایران هستیم.

از سوی دیگر ائتلاف ایران و روسیه در بحث سوریه و عقب راندن و نابود کردن داعش در کشورهای عراق و سوریه باعث شده تا امروز ایران دست بالا را در منطقه داشته باشد و همین امر یکی از مسئولان کشوری همچون انگلیس را که تشنه و خواهان حضور در منطقه آرام و امن است، وادار کرده تا به ایران سفر داشته باشد. البته مسئولان دولت انگلیس پیش از سفر جانشون به ایران و در ابتدای امر با طرح این موضوع که بریتانیا قصد دارد ۴۰۰ میلیون یورو پول بلوکه‌شده ایران را درخصوص خرید تانک طبق حکمی در یکی از دادگاه‌های آن کشور به ایران بازگرداند، به دنبال دلگرمی دولت ایران بودند.

وزیر خارجه انگلیس البته در دیدار خود با ظریف بحث جدیدی را نیز مطرح کرده؛ بحثی که بیانگر آن است که دولت انگلیس به دنبال آن خواهد بود که مرادوات مالی خود را با ایران اصلاح کند و به سمت بهبود آن گام بردارد؛ موضوعی که وزیر امور خارجه کشورمان نیز به آن اشاره کرد.

امروز بعضی از موسسات کوچک وارد ایران شده‌اند و اسناد تجاری‌شان هم وارد مرحله تبادل شده است، اما بعضی از موسسات بزرگ هنوز در مرحله احتیاط قرار دارند. این گونه موسسات می‌دانند که از نظر قانونی مشکلی ندارند، اما فشارهای اجرایی از سوی آمریکا را نیز حس می‌کنند و از همین رو بعد از برجام خیلی از شرکت‌ها یا به ایران نیامدند یا برای سرمایه‌گذاری در ایران با فاینانس احتیاط کردند. باید دید ابعاد ناگفته مذاکرات روز گذشته وزیر خارجه انگلیس با رئیس جمهوری ایران چه بوده است! آیا انگلیس به دنبال تحقق وعده گسترش روابط اقتصادی با ایران خواهد بود یا نه؟ یکی از نکاتی که درخصوص سفر جانشون به ایران در برخی محافل مطرح شد، بحث میانجیگری دولت بریتانیا در ارتباط با ایران و عربستان بود که این البته خیلی دور از ذهن نیست. سیاست‌های عربستان در زمان اوباما با شکست روبه‌رو شده بود، اما با آمدن ترامپ در آمریکا از یک سو و از سوی دیگر با آغاز ولیعهدی محمدبن سلمان و البته با تحرکات اسرائیل جان تازه‌ای گرفته است.

اسرائیل می‌خواهد این تحرکات و آتش افروزی‌ها در منطقه فعال شود تا بگوید کشورهای عربی منطقه با ایران مشکل دارند. در حالی که عراق، سوریه، یمن و لبنان کشورهایی عربی هستند که با ایران مراوده دارند و تنها عربستان و امارات با ایران مشکل دارند. به این ترتیب وقتی کشورهای اروپایی احساس می‌کنند در کشورهایی که در آنها به دنبال آرامش هستند، نوعی چنددستگی وجود دارد، به دنبال این برمی‌آیند که بین این دو جبهه سازش برقرار کنند. در همین راستا عملاً بریتانیا با سیاستی که اسرائیل در منطقه پیاده کرده و عربستان را به دنبال خود می‌کشد، همراهی نکرده و از همین رو احتمال میانجیگری بریتانیا برای بهبود روابط کشورهای منطقه از طریق عمان قابل تامل است.

آنچه در ابتدای امر به نظر می‌رسد، این است که اروپایی‌ها سیاست مستقل از آمریکا در ارتباط با منطقه و ایران اتخاذ کرده‌اند. زمانی اروپا و آمریکا سیاست‌هایی هماهنگ با یکدیگر داشتند و پیمان فراتلانتیک بین بریتانیا و آمریکا بسیار ناگسستگی بود، اما امروزه از جهات مختلف بین آنها تفاوت و اختلاف قابل مشاهده است و نمونه عینی آن مخالفت وعدم همراهی بریتانیا درخصوص اعلام پایتختی قدس از سوی ترامپ است.

اصل مطلب

گل به خودی صادق

صادق زیباکلام اخیر برای تیم ملی ایران در جام جهانی ۲۰۱۸، آرزوی ناگامی کرده. او البته تأکید می‌کند علتش این نیست که سادیسیم دارد و کلا از ناراحتی مردم ایران خوشحال می‌شود. ادعای زیباکلام آن است که رگه‌هایی از شونیسیم و نژادپرستی در میان مسا ایرانیان وجود دارد و ما خودآگاه یا ناخودآگاه، از یک بازی فوتبال بهره‌برداری سیاسی می‌کنیم برای دمیدن در کوره شونیسیم و نژادپرستی ایرانی.

مرد حرف‌های شاذ حالا این بار می‌گوید که به ایرانی بودنش افتخار نمی‌کند. هرچند این را هم می‌گوید که از ایرانی بودن خود بیزار هم نیست. او معتقد است موفقیت ما در جام جهانی، فقط نوعی نشاط و خود بزرگ‌بینی کاذب ایجاد می‌کند. زیباکلام البته همه اینها را یک پانالٹی کاشته می‌داند برای اصولگراها ولی به هر حال گویا این موضوع هم او را بر زبان آوردن حرف‌هایی از این دست منصرف نمی‌کند.

شلی و سفتی مسکن مهر

روز گذشته رئیس جمهور که برای تحویل بودجه ۹۷ به مجلس آمده بود گفت که به شلی و سفتی پایه‌های مسکن مهر کاری ندارد ولی نباید دولت قبل مسکن مهر را در بیابان می‌ساخت. روحانی معتقد است مسکن مهری که دارای پایه‌های شل و سفت است، پایه پولی را هم شل کرده و آن را تا ۴۰ درصد بالا برده و در عوض پایه تورم را سفت کرده و تورم را ۴۰ درصدی کرده است. ایده مسکن مهر احمدی نژاد موافقان و مخالفان بسیاری داشت اما این مخالفت‌ها مانع از اجرای این طرح نشد. بسیاری از واحدهای آن در دولت‌های نهم و دهم به مردم تحویل شد اما تکمیل و تحویل بخش باقی مانده، در دولت بعدی که منتقد جدی این طرح بود با چالش‌هایی همراه شد. هرچند روحانی پیش‌تر ایده جایگزین مسکن اجتماعی را برای مسکن مهر مطرح کرده بود اما با اینکه دولت او به دور دوم خود رسیده هنوز یک واحد از آن هم بهره‌برداری نشده است.

مروری بر تاریخچه گفت‌وگوهای ایران و اروپا از گفت‌وگوهای انتقادی تا گفت‌وگوهای سطح بالا

گفت‌وگوهای بی‌پایان

توافق روز

روزی اگر هیات‌های دیپلماتیک به‌ویژه غربی تردد کمتری در ایران داشتند، همزمان با مذاکرات هسته‌ای و پس از حصول توافق در تیرماه ۱۳۹۴، شاهد رشد چشمگیری آن در سال‌های اخیر هستیم. رشدی که می‌تواند زمینه‌ساز تسهیل روابط اقتصادی و تجاری شود و سیاست تنش‌زدایی دولت اعتدالی را پیش‌برد. اما باید دید، آورده‌های این گونه دیدارها و مذاکرات متعاقب آن در بخش‌های مختلف چه چیزهایی بوده‌اند و چشم‌انداز نهایی آن به کدامین سو پیش خواهد رفت.

همزمان با حضور بوریس جانسون، وزیر امور خارجه انگلیس در کشورمان در قالب هیات چند نفره و

مذاکرات سطح بالا با رئیس جمهور، رئیس مجلس، دبیر شورای عالی امنیت و وزیر امور خارجه ایران، این ذهنیت ایجاد شده که چنین دیدارهایی می‌تواند کمک بسیاری در انتقال گلابه‌مندی‌های ایران در زمینه‌تخلفات صورت گرفته در تعهدات طرف مقابل در برجام و نقد سیاست‌های آمریکا در قبال ایران باشد. اخبار و گزارش‌هایی که از دیدار وزیر امور خارجه انگلیس با مسئولان کشور به خارج از جلسات منتقل شده، گفت‌وگوی «رک و صریح» بوده و بحث نازنین زاغری، جاسوس تابعه انگلیس دستگیر شده در ایران در اولویت بحث‌ها بوده است. به گزارش جیمز رابین، خبرنگار دیپلماتیک «بی‌بی‌سی»، «روابط بریتانیا با ایران و مسائل منطقه‌ای و جهانی در دیدارهای آقای جانسون با مقام‌های ایرانی مطرح شد اما آزادی نازنین زاغری را تکلیف، شهروند ایرانی-بریتانیایی زندانی در ایران از مهم‌ترین محورهای مذاکره وزیر امور خارجه بریتانیا در ایران است.»

به هر حال آنچه از اهمیت بیشتری درباره سفر مقامات کشورهای اروپایی به ایران برخوردار است، نوع نگاه و رویکرد هزینه‌فایده است. وزیر امور خارجه انگلیس به‌عنوان یکی از مقامات اروپایی به ایران پس از برجام سفر کرده که این می‌تواند نشان از تأثیر توافق هسته‌ای بر نوع روابط دیپلماتیک باشد.

در همین چارچوب شاهد حضور هیات‌های دیپلماتیک چند ده نفره اروپایی همزمان با برجام در ایران بودیم. سفر هیات‌های دیپلماتیک ۱۶۰ و ۴۰۰ نفره فرانسه و ایتالیا به ایران که برای مذاکرات سیاسی و اقتصادی در کشور ایران در سال ۹۴ حضور پیدا کردند، از این دست بوده است. امری که با افزایش تحریم‌ها و فشار دولت جدید آمریکا با سطح کاهش حضور هیات‌های بزرگ اقتصادی و دیپلماتیک نیز همراه بوده است.

به‌طور کلی می‌توان گفت روابط ایران با کشورهای اتحادیه اروپا به دلایل مختلف شکننده بوده و در واقع این روابط فاقد عناصر ثبات‌بخش و پایدار است. با موشکافی این روابط در طول چهار دهه اخیر باید اذعان کرد که این روابط براساس یک آهنگ منظم، برنامه‌ریزی و زمان‌بندی نشده پیش رفته و همواره با ایست‌های ناگهانی همراه بوده است و اساسا با توجه به اختلاف‌نظرهایی که بین ایران و اتحادیه اروپا در برخی مسائل مانند حقوق بشر، سیستم قضایی دوطرف، مسائل منطقه‌ای، تروریسم و... وجود داشته، هر یک از این اختلافات می‌تواند مانع از پیشرفت این روابط در یک دوره طولانی مدت باشد. این دو طرف همواره مشتاق افزایش سطح روابط بوده‌اند که در طول چهار دهه با مشکلاتی

«فرهختگان» از مناسبات این روزهای روحانی و حامیانش گزارش می‌دهد

یار کمکی در حاشیه

گزارش

معاون و سکوت وی در روزهای بعد، همگی به آنچه هست دامن می‌زنند. در چنین شرایطی علی‌رغم همه تلاش‌ها، زمزمه‌های اختلاف حال‌قدری رساتر به گوش می‌رسد و این‌طور که به نظر می‌رسد کار از زمزمه‌های درگوشی گذشته است. همین هفته گذشته بود که علی شکوری‌راد در دانشگاه شهید بهشتی صراحتاً گفت: «آقای واعظی جلوی ارتباط ما را به دفتر رئیس جمهور بسته و می‌خواهد جهانگیری را محدود کند.» او البته با این وجود معتقد است در مجموع شرایط اصلاح‌طلبان از سال ۹۲ بهتر شده و رویه بهبود است. به همین خاطر نسخه اعتماد در عین اتحاد را تجویز می‌کند. از منظر او نباید از روحانی انتظار عملکرد یک فرد اصلاح‌طلب را داشت. کمالینکه اگر انتظارات از روحانی به اندازه یک فرد اصلاح‌طلب بالا رود، ممکن است پاسخ درخور نگیرد و منشأ اختلاف شود. شکوری‌راد حتی با پارافرات گذاشته و تأکید می‌کند که باید قدم‌ها را با واقعیت‌های موجود همراه کرد و اصلاح‌طلبان باید رشد صعودی سطح انتظارات از حسن روحانی را مهار کنند.

دانشگاه، کانون اعتراضات به روحانی

نارضایتی اصلاح‌طلبان از کاندیدای مورد حمایت‌شان در دو انتخابات ریاست جمهوری اخیر، در ماه‌های بعد از انتخابات اردیبهشت ۹۶ و با روشن شدن ترکیب کابینه روز به روز شدت گرفت و به‌طور مشخص با تشبیت مهره‌هایی چون عبدالرضا رحمانی فضلی و اضافه شدن چهره‌هایی چون عباس صالحی و منصور غلامی به اوج رسید. چهره‌هایی که وجه شباهت‌شان بیش از هر چیز نزدیکی به رئیس مجلس بود. نارضایتی‌ای که به نظر می‌رسد در نتیجه آن، بیش از هر چیز، یاس و دل‌سردی در بدنه دانشگاهی حامی رئیس جمهور جایگزین امید کرده. بازخودهای دانشجویی در برنامه‌های هفته دانشجویان گزاره را تأیید می‌کند. دانشجویان به واسطه روحیه مطالبه‌گر خود حالا بیش از دیگر اقشار جامعه از وضع کنونی شاکی‌اند و اعتراض‌شان را در یک هفته گذشته با صدایی رسا فریاد زده‌اند. ولی برخی همچنان اصرار دارند تا بویل و تفسیر رفتارهای روحانی، عملکرد او را توجیه کرده و بدنه اجتماعی این جریان را به درک شرایط و اقتضات آن توصیه کرد. در همین رابطه بهزاد نبوی برای ایجاد تعادل در توقعات شکل گرفته، اساساً عهده‌شکنی روحانی را بلا موضوع می‌داند و می‌گوید: «ما ائتلافی نداشتیم که روحانی بخواهد نسبت به مفادش عهده‌شکنی کرده باشد.»

از طلاق عاطفی تا طلاق علنی

این نگاه البته منتقدانی هم دارد. منتقدانی که اعتقاد دارند با توجیهاتی از این دست که «در شرایط حساس کنونی نباید سطح توقعات را از روحانی بالا برد» بر وظایف مبرم قانونی و تکالیف سیاسی وی سربوش می‌گذرانند. ابراهیم صفرزاده نتیجه این توجیه‌گری در میان بدنه اصلاحات و حامیان دولت را ایجاد نوعی کرخستی و بی‌تفاوتی می‌داند و معتقد است برخی اقدامات رئیس‌جمهور از جمله نوع چینش کابینه، عزل و نصب استانداران جدید، کاهش مضامین اصلاح‌طلبانه در مواضع رسمی روحانی و... بسیاری را از رایی که به او داده‌اند مردد ساخته است. به هر ترتیب زاویه گرفتن جهانگیری از کابینه و عملکرد روحانی حالا دو محور اصلی انتقاداتی است که در ماه‌های گذشته دولت دوازدهم را حساسی به خود درگیر ساخته. باید ماند و دید که روحانی به این انتقادات و انتظارات فائق می‌آید یا کار به جایی می‌رسد که طلاق عاطفی کنونی جای خود را به یک طلاق رسمی و علنی می‌دهد.

روزهای ناخوش در باستور

«مردم عزیز یادتان می‌آید...؟» را مردم هنوز یادشان هست. اما دنیای سیاست است دیگر. پایش که بیفتد یار کمکی را هم به حاشیه می‌راند. به هر ترتیب یار کمکی دیروز حالا ظاهراً روزهای ناخوشی را در باستور سپری می‌کند. هرچند که برخی «عصای دست» بخوانندش و حرف و حدیث‌ها در این خصوص را از بیخ و بن منکر شوند. خود واعظی البته پیش‌تر سعی کرده بود شایعات را انکار کند. او رابطه جهانگیری و دولت را صمیمانه خوانده و هرگونه اختلافی را در این زمینه منکر شده بود. برخی از حامیان رسانه‌ای دولت هم همین رویکرد را پیش گرفتند و هر چه را بوده و هست ساخته و پرداخته ذهن منتقدان دولت دانستند.

وقتی کار از حرف‌های درگوشی می‌گذرد

شایعه‌استفای جهانگیری در اعتراض به چینش کابینه و اقدامات نپاوندیان و واعظی، عزلت‌نشینی آقای

گفت و گو

سعدا... زارعی در گفت‌وگو با «فرهختگان» با اشاره به سابقه طولانی خط سازش در مساله فلسطین گفت: «خط سازش از ابتدای اشغال فلسطین مطرح بوده و انگلیسی‌ها به‌طور مشخص در آن ایام به دنبال این سازش بودند و پس از اشغال فلسطین هم این خط توسط انگلیسی‌ها و سپس آمریکایی‌ها دنبال شد و تا امروز هم ادامه داشته است.» این کارشناس مسائل بین‌المللی ضمن اشاره به تصمیم اخیر ترامپ برای استقرار سفارت آمریکا در بیت‌المقدس، مساله فلسطین را برای آمریکا بسیار حائز اهمیت دانست و افزود: «مساله فلسطین به قدری برای ترامپ اهمیت دارد که یک نماینده ویژه برای این مساله تعیین می‌کند. ترامپ، جرارد کوشنر، داماد خود را به‌عنوان نماینده آمریکا در مذاکرات سازش و صلح تعیین کرده و این نشان از اهمیت موضوع برای آمریکا دارد.» زارعی با اشاره به سابقه مذاکرات سازش و صلح ادعان کرد: «باید این نکته را در نظر داشت که مذاکرات سازش و صلح از ابتدا مطرح بوده است، منتهای وقتی ما این خط سیر را پیگیری می‌کنیم و با

سعدا... زارعی در گفت‌وگو با «فرهختگان»:

نتیجه تاریخی خط دروغین سازش تنازل فلسطین در برابر اسرائیل بوده است

صحبت می‌شود چه توسط عرب‌ها و چه توسط غیرعرب‌ها در واقع معنایش این است که طرف فلسطینی باز هم در مقابل طرف یهودی و اسرائیلی تنازل کند و در واقع اجازه بدهند که اسرائیلی‌ها بدون درگیری به موقعیت‌های بهتری دست پیدا کنند.»

زارعی در پاسخ به این سوال که آیا این پیگیری به نتیجه‌ای مشخص رسیده است، گفت: «به نظر من همه اینها به نتیجه رسیده است، یعنی در اینکه دست برتر اسرائیل را نسبت به مساله فلسطین به وجود بیاورند که البته این ماموریت مذاکره‌ها دارد، اسلو، کمپ‌دوید، وای‌ریور، وادی عربیه و طائف بود. همه اینها برای این بود که موقعیت طرف فلسطینی را به نفع موقعیت طرف اسرائیلی تضعیف کند. این اتفاق افتاده و لذا نمی‌توان گفت که خط سازش به نتیجه نرسیده است. خط سازش در معنای دروغین خودش به نتایج زیادی رسیده و الان هم که یک خط سازشی در منطقه وجود دارد در واقع بر مبنای تضعیف فلسطین است.»

این کارشناس مسائل منطقه در پاسخ به این سوال که چه کسانی در منطقه خط سازش را هم اکنون پیگیری می‌کنند، گفت: «طرف اصلی این ماجرا سعودی‌ها هستند، همین سعودی که به قطر فشار می‌آورد که حق پذیرایی از حماس در دوحه را ندارد در حالی که همین سعودی نسبت به رفت و آمد تقریباً هر روزه اسرائیلی‌ها به دوحه هیچ مشکل و حرفی ندارد. این را حتی در بیانیه رسمی‌شان هم آورده‌اند.»

زارعی در انتهای ارزیابی خود آینده تصمیم ترامپ را این‌طور پیش‌بینی کرد: «در سطح دنیا و منطقه، خط مقاومت حرف اول را می‌زند، کمالینکه در ۱۵ سال گذشته آنکه عملاً منطقه را مدیریت کرده و در برابر توطئه ایستاده و به نتایج مهمی هم دست پیدا کرده، جبهه مقاومت است. بنابراین آینده در منطقه از آن مقاومت است و در این تردیدی نیست. هرچند این توام با زحمات و فداکاری و مش‌کلاتی است. همان‌طور که رهبر انقلاب هم در روزهای اخیر تصریح فرمودند، مقاومت در آزادسازی فلسطین حتماً موفق خواهد شد.»